

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت

دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی

رشته مشاوره و راهنمایی

پایان نامه جهت اخذ کارشناسی ارشد M.A رشته مشاوره

عنوان :

رابطه فرهنگ مردسالاری، همسان همسری و نوع ازدواج با تعارضات
زناشویی دبیران و پرستاران زن متاهل شهر بندرعباس

استاد راهنما

دکتر لادن معین

استاد مشاور

دکتر سوسن سهامی

نگارش

اسماعیل سالاری

بهار ۱۳۹۱

تقدیم به

ارواح آسمانی دوستانم منصور و حسن

و تقدیم به

پدر و مادرم برای مهر و محبت صمیمانه ای که

نثارم نمودند.

تقدیر و تشکر:

چون به دریا می توانی راه یافت
سوی یک شبنم چرا باید شتافت

گر تو هستی مرد کل، کل را ببین
_ طلب، کل باش، کل شو، کل گزین.

«مولانا»

سپاس بی حد و انتها پروردگار یکتا را، که یاریم کرد، تا در سایه‌ی رحمت بی‌انتهایش، این کوشش به ثمر بنشیند.

برخود فرض می‌بینم که از زحمات و کمک‌های بی‌شائبه و ارزشمند، استاد ارجمندم سرکارخانم دکتر سوسن سهامی تشکر و ابراز قدرشناسی نمایم. برای اینجانب بهره‌مندی از محضر ایشان همواره مایه‌ی مباهات خواهد بود. در این مجال فرصت را غنیمت شمرده و از ارشادات و راهنمایی‌های استاد ارجمندم سرکارخانم دکتر لادن معین که در این کار ما را همراهی نمودند تشکر و قدردانی نمایم.

از اساتید دلسوزم، به خصوص سرکار خانم دکتر ژاله رفاهی و سرکارخانم دکتر زهرا قادری تشکر و قدردانی می‌نمایم.

هم‌چنین ضرورت دارد از همکاری صمیمانه مسئول پژوهشکده تعلیم و تربیت شهرستان بندرعباس جناب آقای جوادی تشکر و قدردانی نمایم.

از دوست عزیزم آقای حمید حقیقی که در انجام پژوهش یاری ام نمودند. کمال تقدیر و تشکر را دارم.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
	فصل اول: کلیات
۳.....	مقدمه.....
۶.....	بیان مسأله.....
۱۰.....	اهمیت موضوع پژوهش.....
۱۱.....	اهداف پژوهش.....
۱۱.....	سؤال‌های پژوهش.....
۱۲.....	تعریف واژه‌ها و اصطلاحات.....
	فصل دوم: ادبیات و پیشینه پژوهش
۱۵.....	گستره‌ی نظری مسأله مورد پژوهش.....
۱۵.....	تعارض زناشویی.....
۱۷.....	تعارض در زندگی زناشویی.....
۱۸.....	تعارضات مخرب و سازنده.....
۱۹.....	مراحل رشد تعارض زناشویی.....
۲۰.....	علل و عوامل تعارض.....
۲۲.....	تعارضات زناشویی از دیدگاه‌های نظری مختلف.....
۲۴.....	مردسالاری.....
۲۵.....	مردسالاری در ایران.....
۲۵.....	تعریف قدرت.....

۲۶ قدرت در خانواده
۲۶ حوزه و قلمرو قدرت در خانواده
۲۹ ساخت قدرت در خانواده
۳۱ نظریه های توزیع قدرت در خانواده
۳۷ ویژگیهای مربوط به مردسالاری
۳۹ شیوه اعمال قدرت
۴۰ همسان همسری
۴۲ ابعاد همسان همسری
۴۹ جایگاه همسانی از منظر دین
۴۹ انواع کفایت و همسانی در اسلام
۵۱ خویشاوندی
۵۲ انواع خویشاوندی
۵۴ درجه خویشاوندی
۵۵ ازدواج خویشاوندی
۵۶ عوامل موثر در ازدواجهای خویشاوندی
۵۸ مزایای ازدواج خویشاوندی
۵۹ معایب ازدواج خویشاوندی
۶۲ بررسی پیشینه مطالعاتی
۶۲ پژوهش های انجام شده پیرامون موضوع تعارضات زناشویی در داخل از کشور
۷۲ پژوهش های انجام شده پیرامون موضوع تعارضات زناشویی در خارج از کشور

جمع بندی ۸۰

فصل سوم: روش تحقیق

روش تحقیق ۸۲

جامعه آماری، نمونه و روش نمونه‌گیری ۸۲

مشخصات نمونه مورد مطالعه ۸۲

روش نمونه‌گیری ۸۵

ابزار های گرد آوری اطلاعات ۸۵

پرسشنامه تعارضات زناشویی MCQ ۸۵

پرسشنامه همسان همسری ۸۷

پرسشنامه فرهنگ مردسالاری ۹۳

روش های آماری ۹۷

ملاحظات اخلاقی ۹۷

فصل چهارم: یافته های پژوهش

یافته های توصیفی ۹۹

یافته های استنباطی ۱۰۰

فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری

بحث و نتیجه گیری ۱۰۸

محدودیت ها ۱۱۵

پیشنهاد ۱۱۵

کتابنامه ۱۱۶

۱۱۶..... منابع فارسی

۱۲۲..... منابع لاتین

۱۲۸..... پیوست‌ها

فهرست جداول

- جدول ۱-۲ جدول درجه خویشاوندی.....۵۵
- جدول ۳-۱ جدول فروانی، درصد و درصد تجمعی افراد شرکت کننده در پژوهش.....۸۲
- جدول ۳-۲. جدول فروانی، درصد و درصد تجمعی نوع ازدواج افراد شرکت کننده در پژوهش.....۸۳
- جدول ۳-۳. جدول فروانی، درصد و درصد تجمعی نوع شغل افراد شرکت کننده در پژوهش.....۸۳
- جدول ۳-۴. جدول فروانی، درصد و درصد تجمعی میزان تحصیلات افراد شرکت کننده در پژوهش.....۸۳
- جدول ۳-۵. جدول فروانی، درصد و درصد تجمعی میزان تحصیلات همسر افراد شرکت کننده در پژوهش.....۸۴
- جدول ۳-۶. جدول فروانی، درصد و درصد تجمعی وضعیت مسکن افراد شرکت کننده در پژوهش.....۸۴
- جدول ۳-۷. جدول نمونه سوال‌های پرسشنامه همسان همسری.....۸۷
- جدول ۳-۸. ضرایب محاسبه شده آلفای کرونباخ برای خرده مقیاس‌های پرسشنامه همسان همسری.....۸۸
- جدول ۳-۹. محاسبه کفایت نمونه‌گیری و آزمون کرویت بارتلت برای پرسشنامه همسان همسری.....۸۹
- جدول ۳-۱۰. ماتریس میزان اشتراک سوال‌های پرسشنامه همسان همسری.....۹۰
- جدول ۳-۱۱. مشخصه‌های آماری پرسشنامه همسان همسری به روش مولفه‌های اصلی در پژوهش حاضر.....۹۱
- جدول ۳-۱۲. ماتریس عوامل چرخش یافته، پرسشنامه همسان همسری.....۹۲
- جدول ۳-۱۳. ماتریس ضرایب همبستگی پیرسون بین خرده مقیاس‌های پرسشنامه همسان همسری.....۹۳
- جدول ۳-۱۴. جدول نمونه پرسش‌های پرسشنامه مردسالاری.....۹۴
- جدول ۳-۱۵. محاسبه کفایت نمونه‌گیری و آزمون کرویت بارتلت برای پرسشنامه مردسالاری.....۹۴
- جدول ۳-۱۶. ماتریس میزان اشتراک سوال‌های پرسشنامه مردسالاری.....۹۵
- جدول ۳-۱۷. مشخصه‌های آماری پرسشنامه مرد سالاری به روش مولفه‌های اصلی در پژوهش۹۵

۱۸-۳. جدول ماتریس ضرایب همبستگی بین سوال‌های پرسشنامه مردسالاری و نمره کل پرسشنامه..... ۹۶

جدول ۱-۴. جدول مشخصات توصیفی متغیرهای همسان همسری..... ۹۹

جدول ۲-۴. جدول مشخصات توصیفی متغیرهای ابعاد تعارضات زناشویی..... ۹۹

جدول ۳-۴. جدول مشخصات توصیفی متغیر فرهنگ مردسالاری..... ۱۰۰

جدول ۴-۴. جدول خلاصه ضرایب همبستگی پیرسون بین مردسالاری و ابعاد تعارضات زناشویی مرد سالاری..... ۱۰۰

جدول ۵-۴. ماتریس ضرایب همبستگی پیرسون بین ابعاد همسان همسری و ابعاد تعارضات

زناشویی..... ۱۰۱

جدول ۶-۴. جدول خلاصه مدل رگرسیون همزمان جهت پیش بینی متغیر شدت تعارضات زناشویی براساس متغیر نوع

ازدواج..... ۱۰۳

جدول ۷-۴. جدول خلاصه نتایج تحلیل واریانس یک‌راهه برای پیش بینی متغیر شدت تعارضات زناشویی براساس متغیر نوع

ازدواج..... ۱۰۳

جدول ۸-۴. جدول ضرایب معادله رگرسیونی همزمان برای پیش بینی شدت تعارضات زناشویی..... ۱۰۳

جدول ۹-۴. جدول خلاصه مدل رگرسیون همزمان جهت پیش بینی متغیر شدت تعارضات زناشویی براساس متغیرهای

همسان همسری، مرد سالاری و نوع ازدواج..... ۱۰۴

جدول ۱۰-۴. جدول خلاصه نتایج تحلیل واریانس یک‌راهه برای پیش بینی متغیر شدت تعارضات زناشویی براساس

متغیرهای همسان همسری، مرد سالاری و نوع ازدواج..... ۱۰۴

جدول ۱۱-۴. جدول ضرایب معادله رگرسیونی همزمان برای پیش بینی شدت تعارضات

زناشویی..... ۱۰۵

جدول ۱۲-۴. جدول ضرایب همبستگی پیرسون بین سن زوجین و ابعاد تعارضات

زناشویی..... ۱۰۵

فهرست نمودارها

نمودار ۱-۳. نمودار افراد شرکت کننده در پژوهش.....VI

نمودار ۲-۳. نمودار ستونی توزیع درصد افراد شرکت کننده در پژوهش حاضر بر حسب نسبت با

همسر.....

VII....

نمودار ۳-۳. نمودار ستونی توزیع درصد افراد شرکت کننده در پژوهش حاضر بر حسب شغل.....VII

نمودار ۴-۳. نمودار ستونی توزیع درصد افراد شرکت در پژوهش حاضر بر حسب تحصیلات.....VIII

نمودار ۵-۳. نمودار ستونی توزیع درصد افراد شرکت در پژوهش حاضر بر حسب تحصیلات همسر.....VIII

نمودار ۶-۳. ، نمودار ستونی توزیع درصد افراد شرکت کننده در پژوهش حاضر بر حسب نوع منزل.....IX

هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه فرهنگ مردسالاری، همسان همسری، نوع ازدواج با تعارضات زناشویی در بین ۲۲۷ نفر از دبیران و پرستاران متاهل زن شهر بندرعباس بود. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه دبیران و پرستاران متاهل شهر بندرعباس بود. روش نمونه گیری این پژوهش از نوع خوشه ای تصادفی بود. برای تحلیل یافته های پژوهش از آزمون های آماری ضریب همبستگی پیرسون، و رگرسیون چند متغیری خطی (همزمان) استفاده شد. هم چنین از نرم افزار SPSS ۱۷، برای تجزیه و تحلیل یافته های پژوهش استفاده شد. یافته های این پژوهش نشان داد که متغیرهای فرهنگ مردسالاری و نوع ازدواج رابطه معناداری با تعارضات زناشویی ندارند، اما بین نمره کل متغیر همسان همسری و نمره کل تعارضات زناشویی رابطه معکوس و معناداری وجود دارد، یعنی هر چه همسانی زوجین بیشتر باشد تعارضات آنها کمتر و هرچه همسانی زوجین کمتر باشد تعارضات آنها بیشتر خواهد بود. بین نمره کل متغیر همسان همسری با ابعاد کاهش همکاری، کاهش رابطه جنسی، افزایش واکنش های هیجانی و کاهش رابطه با خویشاوندان همسر رابطه منفی و معنی دار وجود دارد. همچنین رابطه بین سن و تعارضات زناشویی معنادار بود. به این معنی که هرچه سن کمتر باشد تعارضات بیشتر و با افزایش سن تعارضات به طور معناداری کاهش می یابد.

کلید واژه ها: فرهنگ مردسالاری، همسان همسری، ازدواج خویشاوندی، ازدواج غیرخویشاوندی، تعارضات زناشویی.

فصل اول
کلیات

خانواده یکی از اصلی ترین و مهمترین ارکان اجتماع و شالوده حیات اجتماعی محسوب می شود این نهاد اجتماعی نقش مهمی در انتقال هنجارهای اجتماعی دارد و به عنوان بهترین تصویر از فرهنگ حاکم بر سایر نهادها شناخته می شود. خانواده ها جامعه را بوجود می آورند و هنجار و وضعیت جامعه در گرو شرایط عمومی خانواده ها است. هیچ یک از آسیب های اجتماعی بدون تأثیر خانواده بوجود نمی آید. پس سلامت جامعه در گرو سلامت خانواده ها میباشد.

تمام کسانی که قصد ازدواج داشته و یا ازدواج کرده اند علاقمندند همسری مناسب انتخاب کرده و عمری با او زندگی کنند. آن ها علاقمندند تا خانواده ای سالم و سعادت مند تشکیل دهند و فرزندان صالح و شایسته پرورانند. داشتن توافق و تفاهم با همسر، رضایت مندی از زندگی و داشتن زندگی استوار از خواسته های آن ها می باشد. در یک کلام آنان می خواهند با هم کامل شوند و لازم و ملزوم و متمم و مکمل یکدیگر باشند. اما واقعیت امر این است که زندگی زناشویی همیشه در معرض خطر بروز اختلال های متعددی است که می تواند شامل اعتیاد همسر، مشکلات مالی و اقتصادی، بیماری روانی، جسمی یکی از زوجها باشد (اولیا، فاتحی زاده، بهرامی، ۱۳۸۸).

ارتباط زناشویی فرایندی است که زن و شوهر به صورت کلامی و به صورت غیر کلامی تبادل احساسها و افکار انجام می دهند. تعارض زناشویی^۱ سهم عمده ای در از هم پاشیدن زندگی و تاثیر مخرب روی فرزندان دارد (ترنهلیم و جانسن^۲، ۱۹۹۶ به نقل از سلیمی، و همکاران، ۱۳۸۷).

^۱ - marital Conflict

^۲ -Trenholm & Jansen

در واقع ازدواج موفق و شروع رابطه زناشویی قادر است بسیاری از نیازهای روانی و جسمی را در یک محیط امن برآورده سازد و تاثیر به سزایی بر سلامت روانی افراد داشته باشد (نورانی پور، و همکاران، ۱۳۸۶).

اگر ازدواج موفقیت آمیز باشد کمک زیادی به رشد روانی و اجتماعی زوجها می کند. رابطه زوجها رابطه ای منحصر به فرد است که در آن همسران می توانند عمیق ترین و صمیمانه ترین احساسها را تجربه کنند. در مقابل اگر ازدواج ناموفق باشد همین رابطه می تواند شدیدترین آسیبها را بر پیکره اعضا وارد کند و به توقف رشد شخصی و سرگردانی آن ها منجر شود و صدمه ها و جراحات های التیام ناپذیری را بر اعضا وارد کند. (نظری، ۱۳۸۶).

امروزه با توجه به تغییرات و تحولات بوجود آمده در سطح خانواده ها و جامعه بسیاری از الگوهای پیشین حاکم بر خانواده و جامعه جای خود را به الگوهای جدیدی داده است (نوابی نژاد، ۱۳۸۶، ص: مقدمه)، به خصوص در زمینه همسرگزینی، که دیگر انتخاب همسر محدود به انتخاب از بین اعضای فامیل و منطقه جغرافیایی روستا یا شهر محل زندگی فرد نیست، افزایش ازدواجهای دانشجویی و ازدواجهایی که از طریق رابطه تلفنی شکل میگیرد نشانگر این تغییرات میباشد. همچنین نوع رابطه و قدرت تصمیم گیری اعضای خانواده دچار تغییر شده است، با افزایش سطح سواد و اشتغال زنان دیگر الگوی مرد سالاری تنها الگوی حاکم بر تمام خانواده ها نیست و توزیع قدرت در خانواده ها تا حدودی متعادلتر شده است، این تحولات چالشهای فراوانی را در خانواده ها بوجود آورده است که می تواند روابط بین اعضا را تحت تاثیر قرار دهد.

تحقیقات صورت گرفته تا کنون عوامل گوناگونی را در بروز تعارضات و مشکلات زناشویی موثر می داند. مهمترین این عوامل عبارتند: ازدواج در سنین پایین، تفاوت سنی زیاد زن و شوهر، تعداد زیاد فرزندان یا نداشتن فرزند، فقر و مشکلات اقتصادی، عدم تمکین زن و ندادن نفقه توسط شوهر، روابط نامشروع (به خصوص در مورد مردان)، اعتیاد شوهر، ازدواج اجباری، اختلاف طبقاتی و تحرک طبقاتی

(مثبت یا منفی)، آشنایی یا کوتاه بودن مدت آشنایی با همسر قبل از ازدواج، عدم تفاهم در گذراندن اوقات فراغت، بدبینی به همسر و عدم صداقت قبل و بعد از ازدواج، فرزندان ازدواج قبلی، بد رفتاری زن یا شوهر، اختلاف سطح تحصیلی، عدم رضایت جنسی، اشتغال زن به کار خارج از منزل با ساعات زیاد، عدم توافق اخلاقی زن و شوهر، دخالت اطرافیان (معاونت پیشگیری سازمان بهزیستی، ۱۳۷۸).

با توجه به عوامل موثر در ایجاد تعارضات زناشویی که در بالا مطرح شد می توان بسیار از این عوامل را در موارد زیر جستجو نمود:

یکی از مواردی که می تواند در علل بروز یا عدم بروز تعارضات زناشویی موثر باشد، همسانی^۱ و تشابه زوجین با یکدیگر می باشد. هر قدر همگونی میان دو همسر کمتر باشد اختلافات و کشمکشهای ایشان بیشتر می باشد (وود^۲، ۱۹۴۰). به طور کلی افراد خواهان انتخاب کسی هستند که همانند خود ایشان باشد و هر قدر درجه همگونی همسران بیشتر باشد، زناشویی آنان استوارتر و پایدارتر است (ساروخانی، ۱۳۸۹: ۵۱). پس به طور کلی همسانی باعث توافق زوجین می شود، و از عدم توافق که یکی از علل عمده تعارضات است جلوگیری به عمل می آید.

همچنین در شرایطی که فرهنگ حاکم بر خانواده و جامعه فرهنگ مرد سالارانه ای باشد یعنی تمامی امتیازات، مناصب و فرصتهای اجتماعی به مردان تعلق می گیرد و مرد در راس هرم قدرت خانواده قرار دارد، در این وضعیت زن مورد استثمار قرار گرفته و از رسیدن به پایگاههای برتر اجتماعی محروم می شود (ساروخانی، ۱۳۸۹: ۹۳). این عامل نیز ممکن است در بروز تعارضات زناشویی و روابط زوجین موثر باشد.

این تعارضات موجب کاهش ثبات روابط و افزایش فرصتهای خاتمه رابطه میشود. زوجهایی که تعارضاتی را در زمینه پول، اشتغال زنان، قدرت یا تقسیم کار خانه تجربه می کنند احتمال بیشتری دارد که جدا شوند (بلاشتین و شوارتز، ۱۹۸۳ به نقل از موسوی و همکاران، ۱۳۸۴).

^۱ -homogamy
^۲ -Wood

می‌توان چنین گفت که در دنیای پیچیده امروزی که قدرت در خانواده ابعاد و معانی جدید و پیچیده‌ای پیدا کرده، الگوی سنتی در انتخاب همسر و ازدواج دستخوش تحولات زیادی شده و نتایج و دست آوردهای پزشکی از مضرات ازدواج‌های فامیلی، خبر می‌دهند، و دیگر دلایل فرهنگی و سنتی برای عدم جدایی و طلاق مانند گذشته کارساز نیست. بر این اساس بررسی مفهوم فرهنگ مردسالاری در خانواده و چگونگی توزیع قدرت، همسانی و تشابه زوجین از دیدگاه‌های مختلف و همچنین نسبت زوجین با یکدیگر، و بررسی ارتباط آنها با تعارضات زناشویی می‌تواند مارادر شناخت عوامل مرتبط با تعارضات زناشویی کمک کند.

بیان مساله

بنای تشکیل خانواده براساس ازدواج میباشد. ازدواج و تشکیل خانواده یک سنت اجتماعی دیرینه‌ای است که از زمان‌های بسیار قدیم، بلکه از آغاز زندگی بشر مرسوم بوده است و در تمام ادوار نقش و اهمیت خاص و بسزایی داشته است. به درستی هیچ جامعه‌ای نمی‌تواند ادعای سلامت کند چنانچه از خانواده‌هایی سالم برخوردار نباشد.

خانواده را می‌توان سازمان اجتماعی محدود و نهاد سازنده‌ای دانست که از طریق ازدواج که یک قرارداد اجتماعی است تشکیل می‌شود (فرجاد، ۱۳۷۲: ۲۷). همسرگزینی و تشکیل خانواده مهم‌ترین رویداد زندگی دوره جوانی است و تا پایان عمر بر جریان حیات و سعادت فرد اثر می‌گذارد (لطف‌آبادی، ۱۳۸۳، ص ۲۶۱). موفقیت در ازدواج حاصل عوامل گوناگونی است: ازدواج به موقع (سنین ۲۰-۲۵ سالگی دختران و سنین ۲۵-۳۰ سالگی پسران)، همانندی‌های شخصیتی، شیوه‌های مناسب ارتباط با یکدیگر و تصمیم‌گیری و حل اختلاف، وحدت نظر آرمانی و فکری و عملی، پافشاری بر تعهدات زندگی خانوادگی و برخورداری از امکانات مناسب شغلی و رفاهی را می‌توان از جمله مهم‌ترین این عوامل به حساب آورد (لطف‌آبادی، ۱۳۸۳، ص ۲۶۲).

برخی از محققان بر این باورند که طلاق پیامد مستقیم تعارضات زناشویی است (فلیپ و همکاران^۱، ۲۰۰۳، پور عابدی و منشی، ۱۳۸۴، ص ۹۶).

تعارض هنگامی ایجاد می‌شود که اعمال یکی از طرفین با اعمال طرف مقابل تداخل کند. هم‌چنان که دو فرد به هم نزدیکتر می‌شوند، پتانسیل تعارض افزایش می‌یابد. درحقیقت وقتی تعاملات بین افراد بیش‌تر شده و فعالیت‌ها و موضوعات متنوع‌تری را در برگیرد، فرصت مخالفت بیش‌تر می‌شود (تیلور، پیپلاو، سیرز^۲، ۱۹۹۴).

پژوهش‌ها نشان می‌دهد ویژگی‌های شخصیتی متفاوت؛ داشتن انتظارات غیرمشابه؛ اعتقادات مذهبی؛ سالهای زندگی مشترک، مردسالاری، دخالت بیجای اطرافیانمی توانند در بروز تعارض‌های زناشویی موثر باشند. (ثنائی و باقریان نژاد، ۱۳۸۲).

نظریه تعارض مطرح می‌کند که برای دو نفری که محصول تجارب مختلفی هستند، غیرممکن است تعارضی در رابطه نداشته باشند. در حقیقت هر ازدواجی لحظه به لحظه تعارض را به همراه دارد و اکثر زوجها روش‌هایی را برای حل آن‌ها به کار می‌برند و از طریق حل همین مخالفت‌ها رشد رابطه پیش می‌آید (لاسلو و لاسول^۳، ۱۹۹۱).

تعارضات زناشویی دارای هفت بُعد کاهش همکاری، افزایش واکنش‌های هیجانی، افزایش جلب حمایت فرزندان افزایش رابطه فردی با خویشاوندان خود، کاهش رابطه خانوادگی با خویشاوندان همسر و دوستان کاهش رابطه جنسی و جدا کردن امور مالی از یکدیگر می‌باشد (ثنائی، ۱۳۷۹).

به نظر کالینز^۴ (۱۹۹۸، ۲۰۰۰) چهار تبیین برای پاسخ دادن به اینکه چرا تضاد و خشونت در ازدواج اتفاق می‌افتد وجود دارد:

^۱ - Philip et al

^۲ - Taylor, Peplau and Sears

^۳ - Lasswell and Lasswell

^۴ - Collins

۱- حق مالکیت^۲ - فشارهای اقتصادی ۳- انتقال بین نسلی تعارضات^۴ - خانواده به عنوان مکانی که کمتر در معرض کنترل و نظارت اجتماعی قرار دارد .

پس با توجه به اهمیت و فراگیری موضوع تعارض و تاثیراتی که میتواند بر نهاد خانواده و به طور کلی بر جامعه داشته باشد ، محقق بر آن است که سه عاملی که به نظر می رسد میتوانند در بروز و یا عدم بروز تعارضات زناشویی نقش داشته باشند، یعنی فرهنگ مردسالاری^۱، همسان همسری^۲ و نوع ازدواج را بررسی کند، که در زیر به معرفی آنها پرداخته شده است.

مرد سالاری نامی است برای نظام و ساختاری که از راه نهادهای اجتماعی، سیاسی و اقتصادی خود زنان را زیر سلطه دارد. میزان قدرت مردان نسبت به زنان در جوامع مختلف، متفاوت است. با این حال در تمام جوامع مرد سالار، مردان سهم بیشتری از مزایای اجتماعی همچون قدرت، ثروت و احترام دارند(ابوت و والاس^۳، نجم عراقی ، ۱۳۸۵ : ۳۲۴). از آنجا که در جوامع مرد سالار ، زنان و فرزندان قدرت و نقشی در تصمیمات مهم و انتخاب همسر ندارند و تمام تصمیمات توسط پدر و بزرگان خانواده گرفته می شود ، آنها ممکن است پس از ازدواج و در زندگی مشترک خود دچار کشمکش و تعارضاتی شوند . و با توجه به این نکته که قدرت در خانواده از جمله فراساخته‌هایی است که روابط زوجها و خانواده‌ها را تحت تأثیر قرار می‌دهد و همچنین از آنجا که تا به اکنون به این مسئله به عنوان مسئله ای که شاید در بروز تعارضات نقش داشته باشد کمتر توجه شده و در این زمینه در کشور کارهای علمی و تحقیقاتی چندانی انجام نشده است پژوهش حاضر بر آن است که این مسئله را بررسی کند .

عامل دیگر در بروز تعارضات موثر است نحوه گزینش همسر می باشد. از ملاکهای گزینش همسر که به آن زیاد توجه شده است همسویی و همسانی زوجین میباشد تا جایی در

^۱ - patrarchy

^۲ -homogamy

^۳ - Abowt and Valas

صورت عدم وجود همسانی به خصوص در زمینه اعتقادی و اخلاقی ازدواج صورت نمی پذیرد یا در صورت وقوع صحیح تلقی نمی شود ، می توان گفت عدم همسانی زوجین تاثیر نامطلوبی در شکل گیری نهاد خانواده و آینده زندگی زناشویی دارد (زارعی و عبداللهی ۱۳۸۷).

واژه همسان همسری به معنای گزینش همسر از بین آنانی است که تشابه یا سنخیت بیشتری با فرد دارند .

همسانی همسری انواع مختلف دارد :

ساروخانی (۱۳۸۹) انواع همسان همسری را به این صورت بیان نمود:

- ۱- همسان همسری جغرافیایی ۲- همسان همسری جسمانی ۳- همسان همسری تحصیلی
 - ۴- همسان همسری اجتماعی ۵- همسان همسری بر مبنای منش ها و امور روانی ۶-
- همسان همسری از نظر امور ذهنی و معنوی.

به طور خلاصه می توان گفت همسانی همسری به معنای وصلت یک زن و یک مرد است با بیشترین وجه تشابه با یکدیگر .

اگر همسران نسبت به نظام ارزشی شان خشک و متعصب باشند، تفاوت های موجود در نگرش ها، اعتقادات و انتظارات ممکن است باعث تداخل در تصمیم گیری مناسب شود. این نوع اختلاف نظرها در یک رابطه می تواند باعث تعارض شود (مارکمن^۱ و همکاران، ۲۰۰۱).

پس با توجه به این نکته که همسان همسری میتواند از عوامل تاثیر گذار بر زندگی زوجین باشد رابطه بین همسان همسری و تعارضات زناشویی قابل بررسی می باشد. نوع ازدواج زوجین از این نظر که با یکدیگر رابطه خویشاوندی داشته باشند یا با یکدیگر غیر خویشاوند باشند نیز می توانند در زمینه بروز تعارضات زناشویی قابل بررسی باشد که در پژوهش حاضر این متغیر را نیز مد نظر قرار گرفته است .

^۱ -Markman